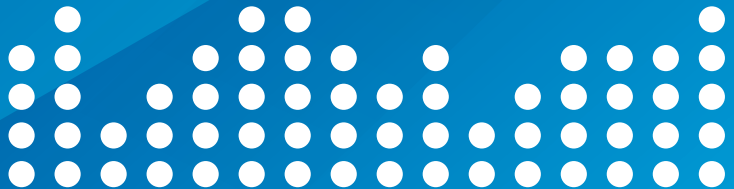
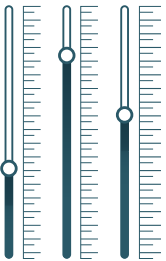

გარემოსდაცვითი განათლებისა და ცნობიერების ღონე საქართველოში

ძირითადი მიზნები

სსიპ გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და განათლების ცენტრი

შვედეთი
Sverige

სოციალური კვლევისა და ანალიზის ინსტიტუტი
INSTITUTE OF SOCIAL STUDIES AND ANALYSIS

მომზადებულია საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს სსიპ გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და განათლების ცენტრის ინიციატივით სოციალური კვლევისა და ანალიზის ინსტიტუტის (ISSA) მიერ, გაეროს განვითარების პროგრამის (UNDP) და შვედეთის ხელშეწყობით. გამოთქმული მოსაზრებები ავტორისეულია და შეიძლება არ ასახავდეს გაეროს განვითარების პროგრამისა (UNDP) და შვედეთის თვალსაზრისს.

შესავალი

საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს სსიპ გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და განათლების ცენტრის საქმიანობის ერთ-ერთი მთავარი მიმართულება გარემოსდაცვითი განათლების ხელშეწყობაა ქვეყნის მასშტაბით, რაც გულისხმობს სხვადასხვა სამიზნე ჯგუფზე მორგებული პროგრამებისა და აქტივობების განხორციელებას/დანერგვას. ამ გზით, ცენტრი უზრუნველყოფს გაზიარებული ცოდნის საფუძველზე საზოგადოებაში გარემოსდაცვითი ცნობიერების ამაღლებას და საქართველოს მოქალაქეებში გარემოსდაცვითი უნარ-ჩვევების ჩამოყალიბებას.

2014 წელს გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და განათლების ცენტრის ინიციატივით „გერმანიის საერთაშორისო თანამშრომლობის საზოგადოების“ (GIZ) მხარდაჭერით განხორციელდა მცირე მასშტაბის კვლევა, რომლის ფარგლებშიც შეფასდა გარემოსდაცვითი განათლება საქართველოს ფორმალური და არაფორმალური განათლების სექტორში, გამოვლინდა მიღწევები და საჭიროებები.

2022 წელს კი სსიპ გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და განათლების ცენტრის ინიციატივით, გაეროს განვითარების პროგრამისა (UNDP) და შვედეთის მხარდაჭერით განხორციელდა მასშტაბური კვლევა **„გარემოსდაცვითი განათლებისა და ცნობიერების დონის შეფასება ეროვნულ დონეზე“**. კვლევის მიზანს წარმოადგენს გარემოსდაცვითი განათლებისა და ცნობიერების დონის ამაღლების მიმართულებით სამთავრობო და არასამთავრობო სექტორისთვის სანდო სტატისტიკური და ანალიტიკური მონაცემების უზრუნველყოფა, რის საფუძველზეც მოხდება სხვადასხვა გარემოსდაცვითი პროგრამების შემუშავება და ეფექტიანი განხორციელება.

წინამდებარე ბროშურაში წარმოდგენილია კვლევის **„გარემოსდაცვითი განათლებისა და ცნობიერების დონის შეფასება ეროვნულ დონეზე“** ძირითადი მიგნებები. კვლევის სრული ანგარიში ხელმისაწვდომია გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და განათლების ცენტრის ვებ-გვერდზე - eiec.gov.ge.

საინფორმაციო ფაქტები

- მოსახლეობის უმრავლესობა (59%) გარემოსდაცვითი საკითხების შესახებ ცოდნის/ცნობიერების გაღრმავებას ისურვებდა
- მოსახლეობის უმრავლესობა მიმართავს ელექტროენერჯის დაბოგვაზე ორიენტირებულ ქცევებს (მაგ., აქრობს შუქს ოთახიდან გასვლისას, იყენებს ენერჯის დამზოგავ ნათურებს და სხვ.)
- მოსახლეობის უმრავლესობა (65%-ზე მეტი):
 1. ამჯობინებს ახლო მანძილზე ფეხით გადაადგილდეს
 2. იყენებს საზოგადოებრივ ტრანსპორტს, ავტომობილის ნაცვლად, როცა ეს შესაძლებელია
- მოსახლეობის 80% წყალს აფასებს, როგორც ამონურვად რესურსს და მართებულად მიიჩნევს მის ეკონომიურ გამოყენებას
- მოსახლეობის დიდ უმრავლესობას - 85%-ზე მეტს გაცნობიერებული აქვს ატმოსფერული ჰაერის ხარისხთან დაკავშირებით დღესდღეობით არსებული საფრთხეები
- მოსახლეობის 70% ბუნებაში პიკნიკის შემდეგ, ნარჩენებს ყოველთვის ათავსებს პოლიეთილენის პარკში და მიაქვს ნაგავსაყრელზე
- მოსახლეობის 83% ნაგვის ურნის არარსებობის შემთხვევაში ნაგავს არასდროს ყრის ქუჩაში
- მოსახლეობის 80%-ზე მეტი სწორადაა ინფორმირებული ტყის მართვასთან დაკავშირებული პროცესების შესახებ
- მოსახლეობის 62% ფიქრობს, რომ საქართველოში კლიმატის ცვლილებით გამოწვეული შედეგები უკვე იგრძნობა
- გარემოსდაცვითი საკითხების შესახებ ძირითადი საინფორმაციო წყაროები როგორც ქალაქში, ისე სოფელში, ტელევიზია და ინტერნეტია

ინფორმაცია ეფუძნება კვლევას „გაუმჯობესდა თუ არა ცნობიერების დონის შეფასება ეკოლოგიური დონეზე“

კვლევის მეთოდოლოგია

კვლევა „გარემოსდაცვითი განათლებისა და ცნობიერების დონის შეფასება ეროვნულ დონეზე“ მიზნად ისახავდა ქვეყანაში გარემოსდაცვით და ეკოლოგიურ საკითხებთან მიმართებით მოსახლეობის ცოდნის, ინფორმირებულობისა და განათლების დონის/ხარისხის შეფასებას. აღნიშნული მიზნის მისაღწევად კვლევის ფარგლებში შემუშავდა შემდეგი ამოცანები:

- გარემოსდაცვითი განათლებისა და ცნობიერების შესახებ საქართველოს მოსახლეობის ცოდნის შეფასება
- გარემოსდაცვითი განათლებისა და ცნობიერების შესახებ საქართველოს მოსახლეობის დამოკიდებულებების შესწავლა
- გარემოსდაცვითი განათლებისა და ცნობიერების კონტექსტში საქართველოს მოსახლეობის ქცევითი პრაქტიკის ანალიზი

თვისებრივი კვლევა

თვისებრივმა კვლევამ მოიცვა სიღრმისეული ინტერვიუები და ფოკუს-ჯგუფები. ჯამში ჩატარდა **7 ფოკუს-ჯგუფი** და **15 სიღრმისეული ინტერვიუ გარემოსდაცვითი მიმართულებების ექსპერტებთან.**

ფოკუს-ჯგუფების დაყოფა ეყრდნობა 2022-2026 წლებისთვის საქართველოს გარემოს დაცვის მოქმედებათა მეოთხე ეროვნულ პროგრამას (NEAP 4) და 2014-2017 წწ. გარემოს მდგომარეობის შესახებ ეროვნულ მოხსენებას.

ცხილი #1 - ფოკუს-ჯგუფების გადანიჭება დასახლების გიჟის მიხედვით

#	სამიზნე ჯგუფი	დასახლების ტიპი	ფოკუს-ჯგუფების რაოდენობა
1	გარემოს მდგომარეობის თვალსაზრისით სენსიტიური დასახლებების მაცხოვრებლები, რომლებიც გარემოზე მავნე გავლენის მქონე წყაროს/წყაროების უშუალო ზეგავლენის ქვეშ ექცევიან	ქალაქი	1
		ქალაქი	1
		სოფელი	1
2	გარემოს მდგომარეობის თვალსაზრისით ნაკლებად სენსიტიური დასახლებების მაცხოვრებლები	სოფელი	1
		სოფელი	1
		ქალაქი	1
		მადლმთიანი, საზღვრისპირა და გამყოფი ხაზის მიმდებარე სოფლები	1

ცხილი #2 - ექსპერტული ინტერვიუების გადანიჭება მათი საქმიანობის მიხედვით

#	ექსპერტები საქმიანობის მიხედვით	ინტერვიუების რაოდენობა
1	იმ ორგანიზაციების ექსპერტები, რომლებიც საქმიანობენ გარემოსდაცვითი განათლების მიმართულებით	3
2	ე.წ. Watch dog ორგანიზაციების ექსპერტები, რომლებიც გარემოს დაცვაზე ზედამხედველობას ახორციელებენ	2
3	გარემოს დამცველ აქტივისტთა ჯგუფი	1
4	განვითარებაზე ორიენტირებული ორგანიზაციების წარმომადგენლები, რომლებიც ეხმარებიან სახელმწიფო უწყებებს ფუნქციების უკეთ შესრულებაში	2
5	აკადემიური და ზოგადი განათლების სფეროს წარმომადგენლები	2
6	გარემოს დაცვაზე პასუხისმგებელი სახელმწიფო დაწესებულებების წარმომადგენლები	3
7	კერძო საკონსულტაციო კომპანიები, რომლებიც მსხვილ კომპანიებს აწვდიან მომსახურებას	2

რაოდენობრივი კვლევა

რაოდენობრივი კვლევის ფარგლებში, საქართველოს ყველა რეგიონის (ოკუპირებული ტერიტორიების გარდა) მოსახლეობა გამოიკითხა პირისპირ ინტერვიუების საშუალებით. გამოკითხვაში სულ **1500 რესპონდენტი** მონაწილეობდა, რამაც უზრუნველყო ეროვნულ დონეზე (თბილისი და საქართველოს ყველა რეგიონი) სტატისტიკურად რეპრეზენტატული გამოკითხვა 2.5%-იანი ცდომილებით მთელი შერჩევისთვის.

კვლევის ფარგლებში გამოყენებული იქნა ალბათური შერჩევის მეთოდი - კლასტერული შერჩევა წინასწარი სტრატეგიკაციით. სტრატეგად (სოციალურ ჯგუფებად) განისაზღვრა საქართველოს რეგიონები. სტრატეგიკაციის შემდეგ განხორციელდა კლასტერიზაციის პროცესი, რომლის დროსაც იდენტიფიცირდა შერჩევის პირველადი (PSU), მეორადი (SSU) და საბოლოო (FSU) ერთეულები.

რაოდენობრივი კვლევის ფარგლებში 95%-იანი სანდოობის დონეზე მაქსიმუმ 5%-იანი ცდომილებით გამოიკითხნენ სხვადასხვა ასაკის, სქესის, განათლების დონისა და შშმ პირის სტატუსის მქონე რესპონდენტები.

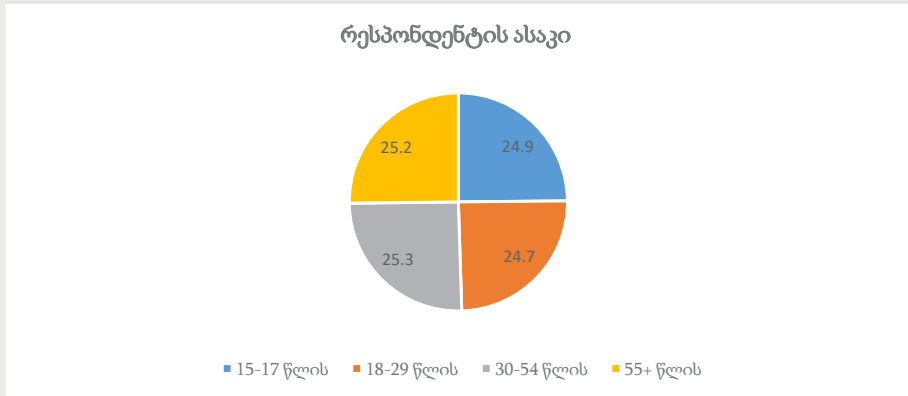
ცხიდი #3 - განსაზღვრული ჯგუფების მიხედვით რესპონდენტთა გადანაწილება

საქართველო	ინტერვიუების რაოდენობა	ცდომილება (95%-იანი სანდოობის დონე)
ქალაქი/სოფელი (I ვარიანტი):	1500	2.5%
ქალაქის (თბილისის ჩათვლით)	850	3.4%
სოფლის	650	3.8%
ქალაქი/სოფელი (II ვარიანტი):	1,500	2.5%
ქალაქი (თბილისის გარდა)	405	4.9%
სოფლის	650	3.8%
ქ. თბილისი	445	4.6%
ასაკი:		
18-29	380	5.0%
30-54	620	3.9%
>=55	500	4.4%
სქესი:		
კაცი	695	3.7%
ქალი	805	3.5%
შშმ პირები - საქართველო	366	5.0%
განათლება:		
სრული უმაღლესი განათლება/ სამეცნიერო ხარისხი	449	4.6%
არასრული უმაღლესი განათლება/ ტექნიკური განათლება	395	4.9%
არასრული და სრული საშუალო განათლება	656	3.8%

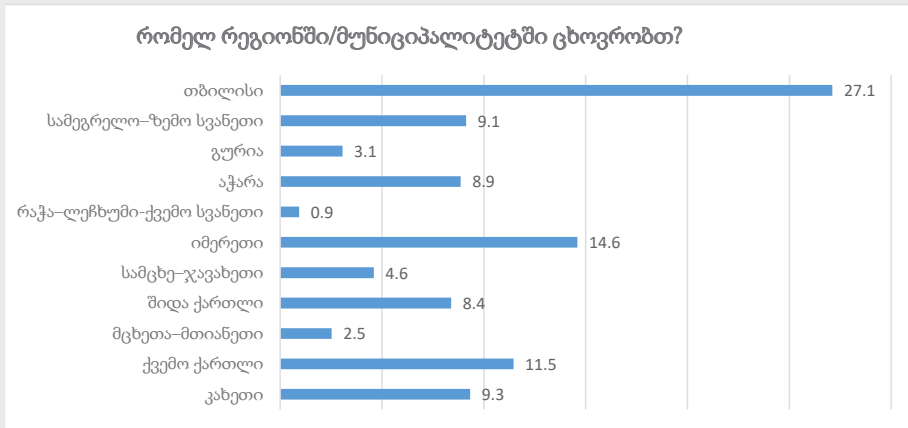
დემოგრაფიული ბლოკი

კვლევაში მონაწილე პირთაგან 44.9% მამრობით სქესს წარმოადგენდა, 55.1% კი - მდედრობითს.

ღიაგამა #1 - ასაკობრივი ჯგუფების წილი კვლევაში

ღიაგამა #2 - გამოკითხულთა გადანაწილება მათი საცხოვრებელი ხევიონის ქჩიდში

რესპონდენტთა თითქმის ნახევარი (47.2%) არასრული ან სრული საშუალო განათლების მქონეა, მეოთხედი არასრულ უმაღლეს განათლებას/ტექნიკურ განათლებას ფლობს. გამოკითხულთა 27.8% კი სრული უმაღლესი განათლების ან სამეცნიერო ხარისხის ქონაზე მიუთითებს.

დაახლოებით მეოთხედს შეადგენენ რესპონდენტები, რომლებსაც შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირის სტატუსი (24.3%) აქვთ.

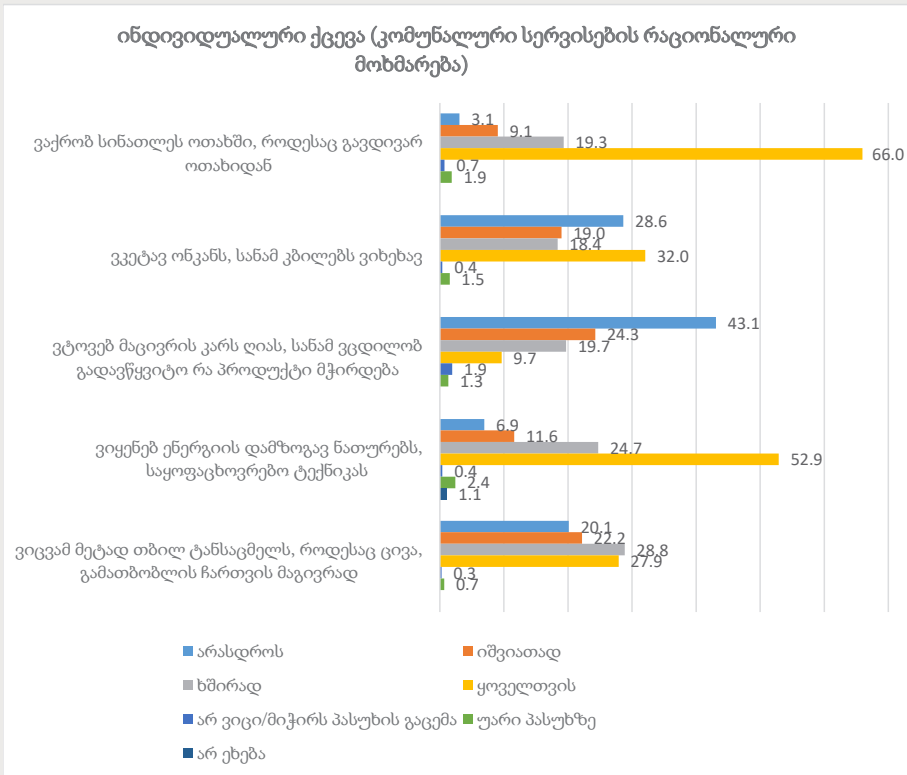
რაოდენობრივი კვლევის ძირითადი მიზნები

კომუნალური სერვისების რაციონალური მოხმარება

გამოკითხვა აჩვენებს, რომ:

- ქვეყნის მოსახლეობის უმრავლესობა მიმართავს ელექტროენერჯის დაზოგვაზე ორიენტირებულ ქცევებს
- ეკონომიური ხარჯვის მიდგომა ნაკლებად ვრცელდება წყლის რესურსის მართვაზე

დიაგრამა #3 - ხესპონდენტა ინდივიდუალური ქცევის შეფასება მათ მიერ კომუნალური სერვისების მოხმარებასთან მიმართებით

ბუნებრივი რესურსების დაზოგვა გაადადგილებიას

- გამოკითხულთა უმრავლესობა (65%-ზე მეტი) საკუთარ პრაქტიკაში მეტ-ნაკლებად ზოგავს ისეთ ბუნებრივ რესურსებს, როგორცაა გადასაადგილებელი/მოძილობის საშუალებებისთვის საჭირო სანვავი ან ელექტროენერჯია, თუმცა ამას ახორციელებს არა გარემოსდაცვითი მიზნით, არამედ საკუთარი ბიუჯეტის დაზოგვის აუცილებლობით
- ქალები (73%) უფრო ინტენსიურად სარგებლობენ საზოგადოებრივი ტრანსპორტით, ვიდრე კაცები (61%)
- შშმ პირები (60%) ყოველდღიური საჭიროებებისთვის უფრო ნაკლებად იყენებენ საზოგადოებრივ ტრანსპორტს გადასაადგილებლად, ვიდრე შეზღუდული შესაძლებლობის არ მქონე პირები (70%)
- სოფლის მცხოვრებლები უფრო ნაკლებად სარგებლობენ საზოგადოებრივი ტრანსპორტით (4.5%), ვიდრე ქალაქის მცხოვრებლები (19 %)

დღეში ერთხელ მაინც გადაადგილდება:

ფეხით - 57%

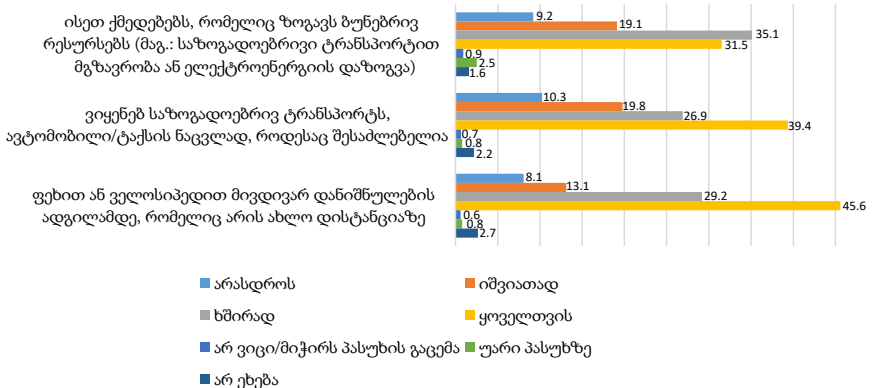
ავტომობილი - 18%

საზოგადოებრივი ტრანსპორტით - 13%

ველოსიპედით - 1.9%

ღიაგამა #4 - ხესპონდენტთა ინდივიდუალური ქცევის შეფასება მათ მიერ ბუნებრივი რესურსების ხაციონადეხ მოხმეხებასთან მიმეხეთბით

ინდივიდუალური ქცევა (ბუნებრივი რესურსების რაციონალური მოხმარება)

სამომხმარებლო საგნების/ნივთების რაციონალური შექმნა/ მოხმარება

კვლევის შედეგების თანახმად:

- გარემოს დაცვის მიზნით, მოსახლეობის 83% თავს არიდებს არასაჭირო პროდუქტების შექმნას, 88% - სვამს ონკანის წყალს, თუ ის სასმელად ვარგისია, 72% კი ამჯობინებს შეაკეთოს დაზიანებული ნივთი, ვიდრე იყიდოს ახალი
- ახალი ნივთის შექმნის პროცესში რესპონდენტების ძირითადი ნაწილი ყურადღებას ამახვილებს მის ეკომეგობრულობაზე
- ქალები, პროდუქტების ყიდვისას, უფრო ცდილობენ, ნაკლებად გამოიყენონ პოლიეთილენი და საკუთარი ჩანთა ატარონ (54%), ვიდრე კაცები (35%)
- განათლების მაღალ საფეხურზე მყოფ რესპონდენტთა შორის უფრო მეტია ისეთთა რაოდენობა, რომლებიც გარემოსთვის ნაკლებ საზიანოდ იქცევიან
- შეზღუდული შესაძლებლობის არ მქონე პირების 71.5% ყოველთვის ან ხშირად აქცევს ყურადღებას ჰაერის დაბინძურების თვალსაზრისით ავტომობილის გამართულობას, მაშინ როდესაც ასეთივე პოზიცია შშმ პირთა შორის უფრო ნაკლებს - ყოველ მეორეს აქვს

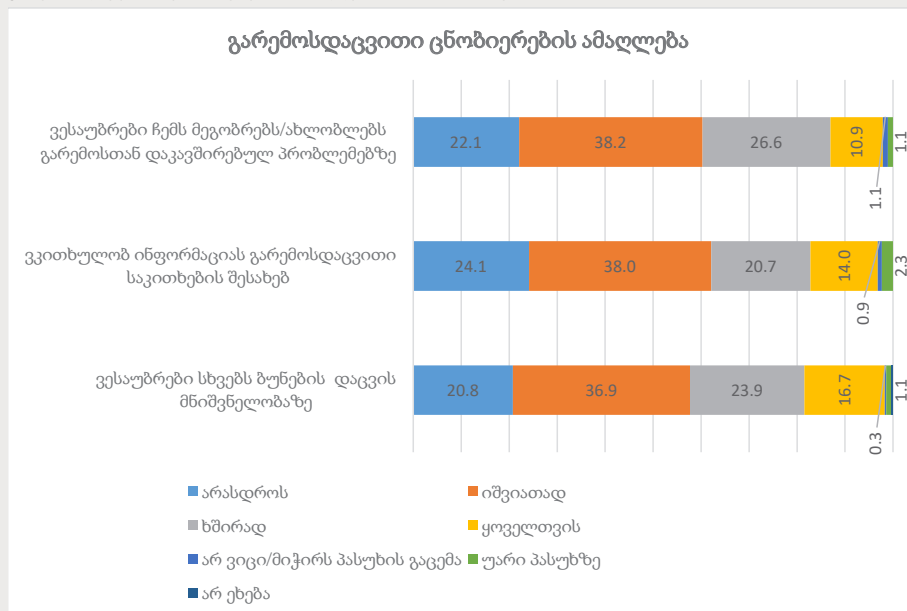
ცხიდი #4 - ჩესპონდენტთა ინდივიდუალური ქცევის შეფასება მათ მიერ სამომხმარებლო საგნების/ ნივთების რაციონალური შექმნა/მოხმარებასთან მიმართებით

სამომხმარებლო საგნების/ნივთების რაციონალური შექმნა/მოხმარება (N=1501)	არასდროს	იშვიათად	ხშირად	ყოველთვის	არ ვიცი/ მივიჩნის კასუსის შესახებ	უარი პასუხზე	არ უპასუხა
ვცდილობ არ ვიყიდო რაიმე პროდუქტი, თუ მას ზედმეტად ბევრი შეფუთვა აქვს	25	19.7	21.2	19.5	1.5	9.5	3.7
მიმაჯვს ჩემი საკუთარი ჩანთა, როდესაც პროდუქტების საყიდლად მივდივარ	34.1	15.3	17.1	26.6	0.8	2.1	4
ვცდილობ, შევაკეთო დაზიანებული ნივთები, ვიდრე ვიყიდო ახალი	7	16.3	39	33	0.9	1.5	2.4
ავტომობილის შექმნისას/გამოყენებისას ჩემთვის მნიშვნელოვანია მისი გამართულობა ჰაერის დაბინძურების კუთხით	5.6	8.5	18.9	31.4	2.9	7.7	25.2
ვამჯობინებ ონკანის წყალს, თუ ის დასალებად ვარგისია, ვიდრე შეფუთულ მდგომარეობაში	2.7	8.6	21.5	66.1	0.5	0.6	-
ვარიდებ თავს პროდუქციის ყიდვას, თუ ვიცი, რომ მწარმოებელი გარემოს აზიანებს	21	16.7	24.1	19.2	1.7	15	2.4
ჩემი მეზობლები/მეგობრები არ უფრთხილდებიან საკვებს, რომელსაც ყიდულობენ და რომლითაც იკვებებიან. ისინი ქმნიან უამრავ საკვებ ნარჩენს	19.8	21.1	14.9	6.7	5.7	32	-
თავს ვარიდებ იმ პროდუქციის/ პროდუქტების ყიდვას, რაც არ მჭირდება	4.4	8.1	21.1	61.4	0.9	1.8	2.3

გარემოსდაცვითი ცნობიერების ამაღლება

- რესპონდენტთა უმრავლესობა (საშუალოდ 60%) არასდროს ან იშვიათად ეცნობა ინფორმაციას გარემოსდაცვით საკითხებზე და არც სხვასთან (პირველადი ან მეორეული ჯგუფის წევრებთან) საუბრობს გარემოს დაცვასთან დაკავშირებულ საკითხებზე
- აღსანიშნავია, რომ განათლების დონის ზრდასთან ერთად იზრდება გარემოს დაცვის კუთხით მნიშვნელოვან საკითხებზე ინფორმაციის მოძიებელთა წილი (საშუალო განათლების მქონეთა შორის ასეთ ინფორმაციას ყოველთვის ან ხშირად იღებს 30.5%, ხოლო უმაღლესი განათლების მქონეთა შორის - 42%)

ღიაგამა #5 - ჩვენი ინფორმაციის წყაროების შეფასება მათ მიერ გახშეში მოყოფის გახმოსდაცვითი ცნობიერების ამაღლებასთან მიმართებით

წყლის რესურსების მართვა

- საქართველოში არსებული მდინარეების მაღალი რაოდენობრივი მაჩვენებელი მოსახლეობის გარკვეულ ნაწილს აფიქრებინებს, რომ ქვეყანას წყლის უხვი მარაგი გააჩნია და ეს ფაქტი მათ არასწორ წარმოდგენას უქმნის წყლის რესურსებთან მიმართებით
- რესპონდენტთა 80% წყალს აფასებს, როგორც ამონურვად რესურსს და მართებულად მიიჩნევს მის ეკონომიურ გამოყენებას
- რესპონდენტთა უმრავლესობა (64%) ფიქრობს, რომ სასმელი წყალი ფუნდამენტური სასიცოცხლო რესურსია და მასზე გადასახადის დაწესება მიზანშეწონილი არ არის
- ყოველი მეორე (48%) წყლის საირიგაციო მიზნებით გამოყენებაზე გადასახადის დაწესებას ეწინააღმდეგება და აღნიშნავს, რომ ეს მოთხოვნა მხოლოდ მსხვილ ფერმერებზე უნდა ვრცელდებოდეს
- სოფლებში მცხოვრებლები, ამ თვალსაზრისით, უფრო მეტად ხისტები არიან: ქალაქში გამოკითხულთა 59%-ს მიაჩნია, რომ სასმელი წყლის მოხმარება არ უნდა გახდეს საგადასახადო პოლიტიკის ნაწილი და მასზე უფასოდ უნდა მიუწვდებოდეს ხელი ქვეყნის მოსახლეობას. ამავე პოზიციას სოფლის მაცხოვრებელთა 70% იზიარებს

ცხიდი #5 - რესპონდენტთა დამოკიდებულებები/განწყობები წყლის ხესუსების მართვასთან მიმართებით

#	დებულება	%
1	სასმელი წყალი არ არის ამონურვადი რესურსი და საჭიროა ამ რესურსის მართვა და მისი ეკონომიური გამოყენება	79.6
	საქართველო იმდენად მდიდარია წყლის რესურსებით, რომ მისი მართვისა და ეკონომიური გამოყენების საჭიროება არ არსებობს	17.7
	უარი პასუხზე	0.5
	არ ვიცი / მიჭირს პასუხის გაცემა	2.2
2	მდინარეებსა და წყლის სხვა რესურსებს აქვთ თვითმწმენდის შესაძლებლობა, გამდინარე წყალი თავად განმენდს საკუთარ კალაპოტს ნებისმიერი ნარჩენისგან	31.7
	მდინარეებისა და წყლის სხვა რესურსების დაბინძურებამ შესაძლოა ეს რესურსები შეუქცევადად დააზიანოს	63.2
	უარი პასუხზე	0.3
	არ ვიცი / მიჭირს პასუხის გაცემა	4.8

#	დებულება	%
3	წყლის რესურსების დაბინძურება კანონით უნდა ისჯებოდეს	91.2
	წყლის რესურსების დაბინძურება არ წარმოადგენს იმ სიმძიმის დანაშაულს, რომლისთვისაც ადამიანი კანონით უნდა ისჯებოდეს	6.7
	უარი პასუხზე	0.4
	არ ვიცი / მიჭირს პასუხის გაცემა	1.7
4	სასმელი წყალი არის ფუნდამენტური სასიცოცხლო რესურსი, ამიტომ, მასზე გადასახადის დაწესება არ არის მიზანშეწონილი	63.8
	მიზანშეწონილია სასმელი წყლის გამოყენება აღირიცხოს და მოხმარებაზე დაწესდეს გადასახადი	30.7
	უარი პასუხზე	0.6
	არ ვიცი / მიჭირს პასუხის გაცემა	4.9
5	მიზანშეწონილია, სარწყავი წყლის გამოყენება ყველასთვის აღირიცხოს და მოხმარებაზე დაწესდეს გადასახადი	44
	მიზანშეწონილია, სარწყავი წყლის გადასახადი დაუწესდეს მსხვილ ფერმერებს და არა მოსახლეობას	47.6
	უარი პასუხზე	0.2
	არ ვიცი / მიჭირს პასუხის გაცემა	8.3

შავი ზღვის დაცვა და ზღვის გარემოს კარგი ხარისხობრივი მდგომარეობის მიღწევის ხელშეწყობა

- რესპონდენტთა უმრავლესობა იზიარებს შავი ზღვის არსებული მდგომარეობის შეფასებასთან და ზღვის გარემოს მართვასთან დაკავშირებულ მართებულ პოზიციებს
- დაახლოებით ყოველი მეორე (48%) ემხრობა, რომ უნდა მოხდეს არა მხოლოდ სამრეწველო თევზჭერის, არამედ სანაპირო თევზჭერის ლიცენზირება და დაჭერილი თევზის მოცულობის აღრიცხვა
- გამოკითხულთა თითქმის მესამედი (32.2%) ეწინააღმდეგება თევზჭერის საყოველთაო რეგულირებას და ფიქრობს, რომ „თუ საქმე არ ეხება სამრეწველო თევზჭერას, შავ ზღვაში თევზის მოპოვების ლიცენზირება და აღრიცხვა საჭირო არ არის“
- თევზჭერის რეგულირების საკითხის შესახებ პოზიციის დაფიქსირება უფრო მეტად გაუჭირდა სოფლად მცხოვრებლებს (23%) და საშუალო განათლების მქონე პირებს (18%), რაც აღემატება გაუთვინცობიერებელი რესპონდენტების რაოდენობას ქალაქებში (16%) და უმაღლესი განათლების მქონეთა შორის (9%)

ცხიდი #6 - ხესპონდენტთა განწყობები/დამოკიდებულებები შავი ზღვის აუზისა და მისი შემოგარენის დაცვასთან მიმართებით

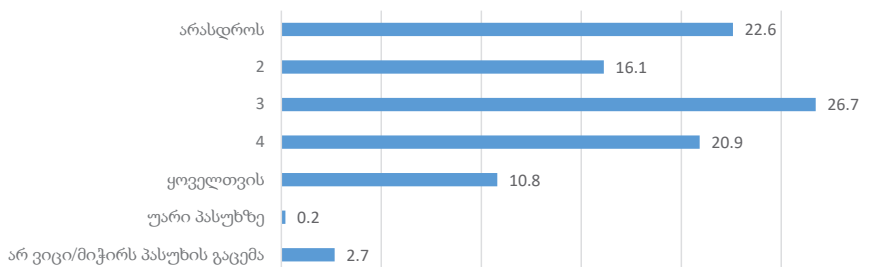
#	დებულება	%
1	უნდა მოხდეს არა მხოლოდ სამრეწველო თევზჭერის, ასევე სანაპირო თევზჭერის ლიცენზირება და დაჭერილი თევზის მოცულობის აღრიცხვა	48.33
	თუ საქმე არ ეხება სამრეწველო თევზჭერას, შავ ზღვაში თევზის მოპოვების ლიცენზირება და აღრიცხვა საჭირო არ არის	32.2
	უარი პასუხზე	0.7
	არ ვიცი / მიჭირს პასუხის გაცემა	18.9
2	შავი ზღვა, დღესდღეობით, სერიოზული ქიმიური და მიკრობიოლოგიური დაბინძურების საფრთხის წინაშე დგას	74.4
	შავი ზღვა თავისი მასშტაბით ანეიტრალურს ქიმიური და მიკრობიოლოგიური დაბინძურების ეფექტს	9.1
	უარი პასუხზე	1.2
	არ ვიცი / მიჭირს პასუხის გაცემა	15.3
3	შავი ზღვის სანაპირო ზოლის საყოფაცხოვრებო ნარჩენებით დაბინძურება კანონით უნდა ისჯებოდეს	89.1
	შავი ზღვის სანაპირო ზოლის დაბინძურება არ წარმოადგენს ისეთი სიმძიმის დანაშაულს, რომლისთვისაც სასჯელი უნდა დაწესდეს	4.7
	უარი პასუხზე	0.1
	არ ვიცი / მიჭირს პასუხის გაცემა	6.1

წყლის ჭარბი გამოყენება, როგორც პრობლემა

- რესპონდენტებმა 5-ქულიან შკალაზე შეაფასეს, ოდესმე უფიქრიათ თუ არა წყლის რესურსების ჭარბ გამოყენებაზე, როგორც პრობლემაზე. გამოკითხულთა 31.7% საკუთარ გამოცდილებას შეფასების დადებითი ნიშნულებით გამოხატავს. უფრო დიდი ნაწილი (38.7%) კი საპირისპიროზე მიუთითებს
- ქალები (36%) უფრო მეტად აიდენტიფიცირებენ წყლის რესურსების ჭარბ გამოყენებას, როგორც გარემოსდაცვით პრობლემას, ვიდრე კაცები (27%)
- რაც უფრო იზრდება რესპონდენტთა მიღწეული განათლების საფეხური, მით უფრო მცირდება ისეთთა პროცენტული მაჩვენებელი, რომლებიც ჰიდროლოგიური რესურსის უკონტროლო მოხმარებას პრობლემად არ აღიქვამენ

დიაგრამა #6 - იესპონდენტთა დამოკიდებულებები/განწყობები ქვეყანაში წყლის იესუსების ჭარბ გამოყენებასთან, იოგორც გარემოსდაცვით პრობლემასთან მიმაითებით

გიფიქრიათ ოდესმე წყლის რესურსების ჭარბ გამოყენებაზე, როგორც პრობლემაზე თქვენს ქვეყანაში?

ატმოსფერული ჰაერის დაცვა

- კვლევა ცხადყოფს, რომ მოსახლეობის დიდ უმრავლესობას გაცნობიერებული აქვს, თუ რა საფრთხის ქვეშაა, დღესდღეობით, ატმოსფერული ჰაერის ხარისხი და როგორ უნდა მოხდეს მისი დაცვა დაბინძურებისგან:
 - ავტოსატრანსპორტო საშუალებების გამონაბოლქვი სერიოზულ პრობლემებს უქმნის ატმოსფეროსა და მოსახლეობის ჯანმრთელობას (92%)
 - იმ შემთხვევაში, თუ ავტოსატრანსპორტის ტექნიკური მდგომარეობა არაადაამაკმაყოფილებელია და წარმოშობს მავნე გამონაბოლქვს, მისით გადაადგილება დაუყოვნებლივ უნდა შეიზღუდოს (86%)
 - უხარისხო საავტომობილო საწვავის გაყიდვისათვის საწვავით მომმარაგებელი კომპანიებისთვის კანონი უნდა გამკაცრდეს (88%)
 - საცხოვრებელ ტერიტორიასთან ახლოს მყოფმა სამრეწველო დაწესებულებამ უნდა შეამციროს გაფრქვევები ადამიანის ჯანმრთელობისათვის უსაფრთხო დონემდე, შეწყვიტოს ფუნქციონირება ან გადაიტანოს წარმოება საცხოვრებელი არეალიდან მოშორებით (86%)
- გამოკითხულთა დაახლოებით 10% გამოხატავს ატმოსფერული ჰაერის დაცვის მიმართ ნეგატიური შინაარსის მქონე განწყობებს

მინის რესურსების დაცვა

- საქართველოს მოსახლეობის უმრავლესობა (67%) სასოფლო-სამეურნეო მიწისა და საძოვრების შეუზღუდავად, არარეგლამენტირებულად გამოყენებას ემხრობა
- მოსახლეობა შედარებით ღმობიერ დამოკიდებულებას ითხოვს ისეთ საკითხებთან მიმართებით, რამაც შეიძლება გავლენა უშუალოდ მათ ყოველდღიურ პრაქტიკებზე მოახდინოს, თუმცა რადიკალურად უარყოფითად არის განწყობილი ჯანმრთელობისთვის საზიანო ქცევებთან/ქმედებებთან მიმართებით

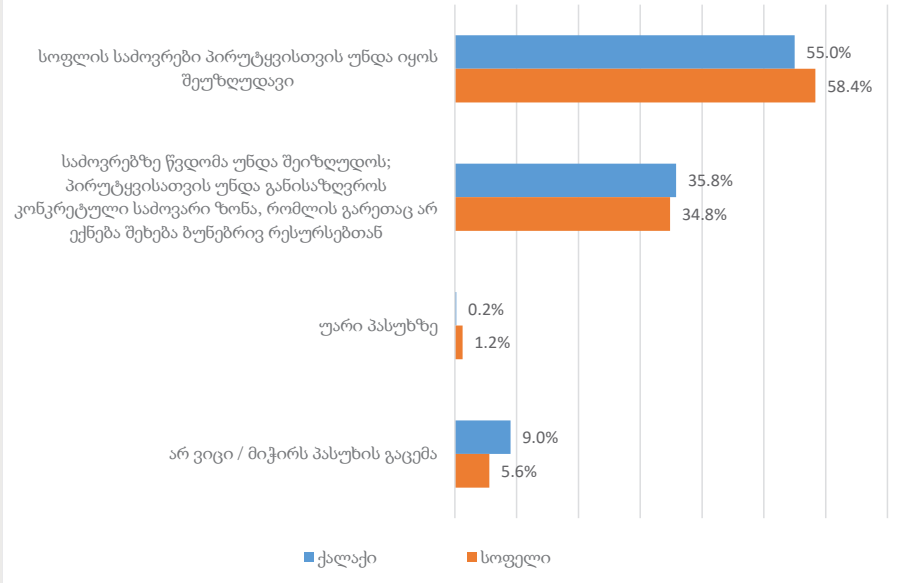
ცხილი #7 - ხესპონდენტთა დამოკიდებულებები/განწყობები მიწის ხესუსების დაცვასთან მიმართებით

#	დაბულება	%
1	სოფლის საძოვრები პირუტყვისთვის უნდა იყოს შეუზღუდავი	56.4
	საძოვრებზე წვდომა უნდა შეიზღუდოს, პირუტყვისათვის უნდა განისაზღვროს კონკრეტული საძოვარი ზონა, რომლის გარეთაც არ ექნება შეხება ბუნებრივ რესურსებთან	35.4
	უარი პასუხზე	0.7
	არ ვიცი / მიჭირს პასუხის გაცემა	7.5
2	ყველას უნდა ჰქონდეს უფლება ინდივიდუალურ საკუთრებაში არსებული მიწა გამოიყენოს ისე, როგორც ეს თავად მიაჩნია სწორად	66.8
	აუცილებელია, გაკონტროლდეს ნებისმიერი მიწის მონაკვეთი, მათ შორის კერძო საკუთრებაში არსებული და გაიცეს რეკომენდაციები ნიადაგის გაჯანსაღებისათვის	27.6
	უარი პასუხზე	0.3
	არ ვიცი / მიჭირს პასუხის გაცემა	5.3
3	ფერმერს შეუძლია გამოიყენოს დიდი რაოდენობით ქიმიური სასუქი მოსავლიანობის გაზრდის მიზნით	19.1
	ფერმერმა უპირატესობა უნდა მიანიჭოს ორგანულ სასუქს ქიმიურ სასუქთან შედარებით	73.7
	უარი პასუხზე	0.3
	არ ვიცი / მიჭირს პასუხის გაცემა	6.9

- სოფლის მოსახლეობა უფრო მეტად ემხრობა იმას, რომ სოფლის საძოვრებზე წვდომა პირუტყვისთვის შეუზღუდავი უნდა იყოს, ვიდრე ქალაქის მოსახლეობა

დიაგრამა #7 - ხესპონდენტთა დამოკიდებულებები/განწყობები საძოვრების მართვის პოლიტიკისათან მიმართებით

საძოვრების მართვის პოლიტიკა

საყოფაცხოვრებო ნარჩენები და მათი მართვა

- მოსახლეობის ძირითადი ნაწილი, საყოფაცხოვრებო და სანარმოო ნარჩენების მართვის თვალსაზრისით, ადეკვატური გარემოსდაცვითი განათლებით გამოირჩევა
- რესპონდენტთა 37.5% აღნიშნავს, რომ მათ შინამეურნეობაში საკვების ნარჩენების პრობლემა არასდროს არსებობს
- საკვების ნარჩენების პრობლემა არასდროს იჩენს თავს სოფლის მოსახლეობის 41%-ის შემთხვევაში და ქალაქის 35%-ში
- ასაკის ზრდასთან ერთად მცირდება იმ რესპონდენტთა წილი, რომელთაც საკვების ნარჩენების პრობლემა აწუხებთ
- გამოკითხულთა 56% ემხრობა კანონის საჭიროებას, რომელიც საკვების დანაკარგსა და ნარჩენებს მოაწესრიგებს და მათ თავიდან აცილებას შეუწყობს ხელს

ნარჩენების მართვის თვალსაზრისით შემდეგი ხარვეზები გამოიკვეთა

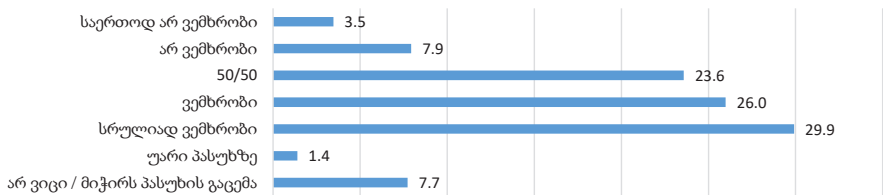
54% ფიქრობს, რომ საყოფაცხოვრებო ნარჩენების სამართავად დამატებითი ნაგავსაყრელების შექმნა საჭირო

41% მიიჩნევს, რომ საყოფაცხოვრებო ნარჩენების გადამუშავება, მეორადად გამოყენების მიზნით, ანტისანიტარული და დაუშვებელია

ყოველ მესამე რესპონდენტს (32.5%) აქვს მცდარი წარმოდგენა იმის შესახებ, რომ მდინარეებს აქვთ ნარჩენებისგან თვით-განმენდის უნარი

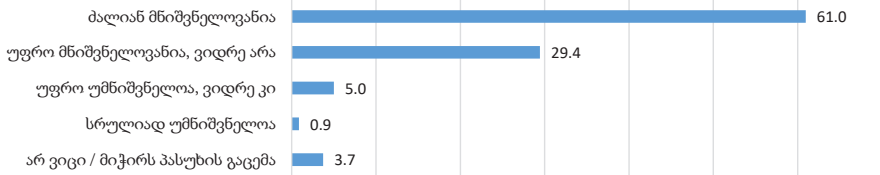
ღიახაზა #8 - ჩესპონდენტთა დამოკიდებულება/განწყობა ნარჩენების მართვასთან დაკავშირებულ კანონის საჭიროებასთან მიმართებით

რამდენად ემხრობით იმას, რომ გვჭირდება კანონი, რომელიც მოაწესრიგებს საკვების დანაკარგს და ნარჩენებს და ხელს შეუწყობს ამის თავიდან აცილებას? (%)

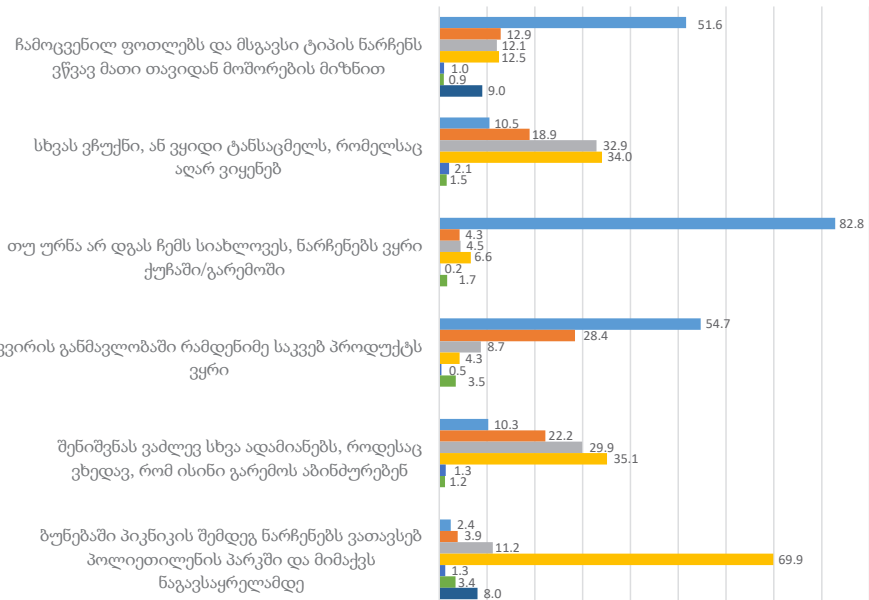
დიაგნოზი #9 - ხესპონდენტთა დამოკიდებულება/განწყობა საქართველოში ნარჩენების დახარისხების პრაქტიკის დანერგვასთან მიმართებით

თქვენი შეფასებით რამდენად მნიშვნელოვანია ნარჩენების დახარისხების პრაქტიკის დანერგვა საქართველოში? (%)

დიაგნოზი #10 - ხესპონდენტთა ქცევა საყოფაცხოვრებო ნარჩენების ხაცონადუხ მათთვისან მიმართებით

საყოფაცხოვრებო ნარჩენების რაციონალური მართვა

- არასდროს
- იშვიათად
- ხშირად
- ყოველთვის
- არ ვიცი/მიჭირს პასუხის გაცემა
- უარი პასუხზე
- არ ეხება

სახიფათო ქიმიური ნივთიერებების მართვა

- სოფლის მეურნეობის ბიოლოგიურ წარმოებაზე გადასვლას ემხრობა გამოკითხულთა უმრავლესობა - 63%. თუმცა, 30%-ის აზრით, სასუქების გამოყენებას სოფლის მეურნეობაში ალტერნატივა არ აქვს
- ქალაქის მოსახლეობის 65% ემხრობა სოფლის მეურნეობის ბიოლოგიურ წარმოებაზე გადასვლას, სოფლად კი - 60%
- პესტიციდების უალტერნატივობის შესახებ უფრო მეტად სოფლის მცხოვრებლებს (34%) სჯერათ, ვიდრე - ქალაქის (28%)

ბიომრავალფეროვნება და დაცული ტერიტორიები

- გარემოსდაცვითი განათლების ისეთი კომპონენტის მიმართ, როგორცაა ბიომრავალფეროვნება და დაცული ტერიტორიები, მოსახლეობის დიდი უმრავლესობა მაღალი ინფორმირებულობით გამოირჩევა

ცხიდი #8 - ხესპონდენტთა დამოკიდებულებები/განწყობები ბიომრავალფეროვნების დაცვასთან მიმართებით

#	ბიომრავალფეროვნებასა და დაცულ ტერიტორიებთან დაკავშირებული დებულებები	%
1	გადაშენების პირას მყოფი სახეობების დასაცავად, მნიშვნელოვანია შეიქმნას მეტი დაცული ტერიტორია	88.4
	გადაშენების პირას მყოფი სახეობების ხელოვნური დაცვა საჭირო არ არის, რადგან სახეობების გადაშენება ბუნებრივი პროცესია	5.7
	უარი პასუხზე	0.5
	არ ვიცი / მიჭირს პასუხის გაცემა	5.3
2	დაცულ ტერიტორიებზე ბრაკონიერობა კანონით მკაცრად უნდა ისჯებოდეს	88
	დაცულ ტერიტორიებზე ბრაკონიერობა მკაცრად დასჯადი არ უნდა იყოს	7.1
	უარი პასუხზე	0.5
	არ ვიცი / მიჭირს პასუხის გაცემა	4.4
3	მნიშვნელოვანია, რომ დაცული ტერიტორიების შექმნამ ხელი შეუწყოს ქვეყნის ტერიტორიაზე კონკრეტული სახეობ(ებ)ის ბინადრობას	85.2
	არ არის აუცილებელი კონკრეტული სახეობების არსებობა შენარჩუნდეს საქართველოს ტერიტორიაზე, თუ ეს სახეობები სხვა ქვეყანის ტერიტორიაზე ბინადრობენ	7.7
	უარი პასუხზე	0.2
	არ ვიცი / მიჭირს პასუხის გაცემა	6.9

ტყის რესურსების მართვა

- მოსახლეობის 80%-ზე მეტი სწორადაა ინფორმირებული ტყის მართვასთან დაკავშირებული პროცესების შესახებ
- როგორც ქალაქში, ისე სოფელში მცხოვრებთა უმრავლესობა სწორად განსაზღვრავს, რომ ტყის რესურსების შესანარჩუნებლად მნიშვნელოვანია ადამიანებს გარკვეულ დონეზე შეეზღუდოთ სხვადასხვა რესურსზე ფიზიკური წვდომა

ცხილი #9 - ხესპონდენტთა დამოკიდებულება/განწყობა ტყის ხესუსების მართვასთან მიმართებით დასახლების ტიპის კვიდში

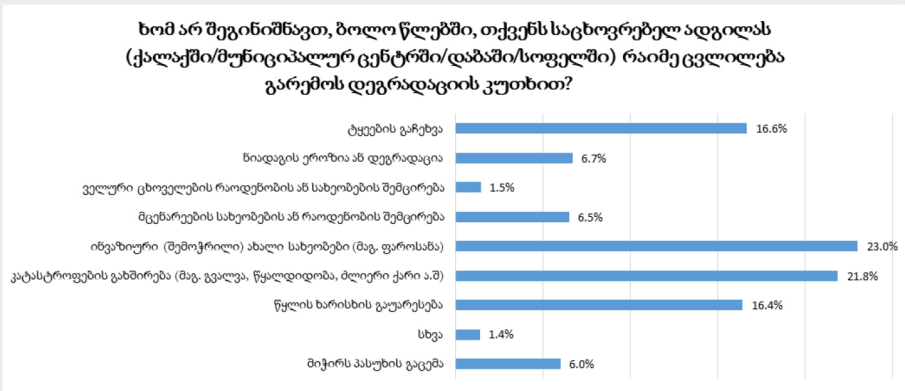
ტყის რესურსების მართვასთან დაკავშირებული დებულებები (დასახლების ტიპის შრილში)	ქალაქი	სოფელი
ტყის რესურსების შესანარჩუნებლად მნიშვნელოვანია ადამიანებს გარკვეულ დონეზე შეეზღუდოთ სხვადასხვა რესურსზე ფიზიკური წვდომა	88.9%	81.3%
მოსახლეობას ტყის რესურსებზე შეუზღუდავი ფიზიკური წვდომა უნდა ჰქონდეთ	7.1%	12.2%
უარი პასუხზე	0.6%	0.6%
არ ვიცი / მიჭირს პასუხის გაცემა	3.4%	5.9%

კლიმატის ცვლილება

- უმრავლესობა (61%) ადასტურებს, რომ ბოლო წლებში საკუთარ საცხოვრებელ ადგილას გარემოს დეგრადაციის კუთხით ცვლილებები შეუნიშნავს
- რესპონდენტთა დიდმა ნაწილმა კლიმატის ცვლილებასთან დაკავშირებული მართებული დებულებები გაიზიარა

დიაგრამა #11 - ხესპონდენტთა დამოკიდებულება/განწყობა საკუთარ საცხოვრებელ ადგილას გარემოს დეგრადაციის კუთხით ცვლილებების შემჩნევასთან მიმართებით

კლიმატის ცვლილებასთან დაკავშირებით, რესპონდენტთა უმრავლესობა იზიარებს გარემოსდაცვითი მიმართულებით მართებულ მოსაზრებებს:

ბუნებრივი საფრთხეებისა და რისკების მართვა

- ბუნებრივი საფრთხეებსა და რისკებზე მსჯელობისას, რესპონდენტები, ძირითადად, გარემოსდაცვითი პერსპექტივით მართებულ მოსაზრებებს იზიარებენ
- კვლევის შედეგად გამოიკვეთა, რომ როგორც ქალაქის (71.7%), ისე სოფლის (61.5%) დასახლებებში მცხოვრებთა ძირითადი ნაწილი მშენებლობის ნებართვის გაცემის პრაქტიკის გამკაცრებას ემხრობა

ცხილი #10 - ხესპონდენტთა დამოკიდებულებები/განწყობები ბუნებრივი საფრთხეებისა და რისკების მართვასთან მიმართებით

#	ბუნებრივი საფრთხეებისა და რისკების მართვასთან დაკავშირებული დაბუღება	%
1	მნიშვნელოვანია, გამკაცრდეს მშენებლობის ნებართვის გაცემის პრაქტიკა	67.3
	კერძო მესაკუთრეს უნდა ჰქონდეს უფლება, გამოიყენოს საკუთარი მიწა ნებისმიერი მიზნით, შესაბამისად, მშენებლობაზე ნებართვის მიღების პროცედურები უნდა გამარტივდეს	23.5
	უარი პასუხზე	0.6
	არ ვიცი / მიჭირს პასუხის გაცემა	8.6
2	მდინარის კალაპოტზე ჰესების მშენებლობა არ არის მიზანშეწონილი, რადგან ამან შესაძლოა გამოიწვიოს ეკოლოგიური ცვლილებები გარემოში	60.8
	მიუხედავად ეკოლოგიური ცვლილებებისა, მდინარის კალაპოტზე ჰესების მშენებლობა გამართლებულია ელექტრო ენერჯის გამომუშავების გამო	24.5
	უარი პასუხზე	0.3
	არ ვიცი / მიჭირს პასუხის გაცემა	14.5
3	მნიშვნელოვანია, გატარდეს პრევენციული ღონისძიებები რისკის შემცირების მიზნით, რაც უკეთ დაიცავს ქვეყნის მოსახლეობას კლიმატის ცვლილებით გამოწვეული კატასტროფებისგან	73.2
	პრევენციული ღონისძიებები საკმაოდ ძვირი ჯდება და შორეულ პერსპექტივაში იცავს მოსახლეობას, ამიტომ უმჯობესია, სტიქიაზე რეაგირების დროს დაიხარჯოს თანხა	13.4
	უარი პასუხზე	0.1
	არ ვიცი / მიჭირს პასუხის გაცემა	13.3

განათლება

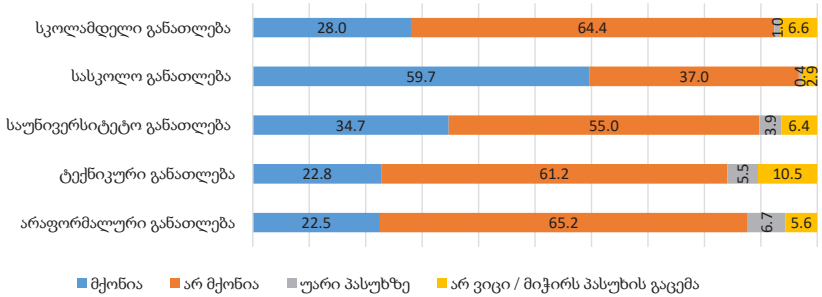
- კვლევამ აჩვენა, რომ მოსახლეობის უმრავლესობა (58.9%) გარემოსდაცვითი საკითხების შესახებ ცოდნის/ცნობიერების გაღრმავებას ისურვებდა
- რესპონდენტთა დიდი უმრავლესობის შეფასებით, გარემოსდაცვითი განათლების ინტეგრირება სწავლების როგორც ფორმალურ, ისე არაფორმალურ საფეხურზე მნიშვნელოვანია
- გამოკითხულთა უმრავლესობას სწავლის პროცესში გარემოსდაცვითი საკითხების შესახებ ინფორმაცია არ მიუღია. გამონაკლისია სასკოლო განათლება, რომლის ფარგლებშიც რესპონდენტთა 60%-მა გარემოსდაცვითი განათლების მიმართულებით გარკვეული სახის ცოდნა შეიძინა
- განათლების დონის ზრდასთან ერთად იზრდება გარემოს დაცვის კუთხით მნიშვნელოვან საკითხებზე ინფორმაციის მომძიებელთა წილი (საშუალო განათლების მქონეთა შორის ასეთ ინფორმაციას ყოველთვის ან ხშირად იღებს 30.5%, ხოლო უმაღლესი განათლების მქონეთა შორის - 42%)
- გარემოსდაცვითი საკითხების შესახებ ძირითადი საინფორმაციო წყაროები როგორც ქალაქში, ასევე, სოფელში ტელევიზია და ინტერნეტი (ქალაქი: ტელევიზია - 38%, ინტერნეტი - 36%; სოფელი: ტელევიზია - 43%, ინტერნეტი - 27%)
- სოფლის მკვიდრთა შორის ისეთი რესპონდენტების რაოდენობა, ვინც გარემოსდაცვით ინფორმაციას არასდროს/იშვიათად ეცნობა (64%) უფრო მეტია, ვიდრე ქალაქებში - 60.5%

ცხიდი #11 - *იესპონდენტთა დამოკიდებულება/განწყობა გახემოსდაცვითი განათლების სწავლების ყველა საფეხურზე ინტეგრირებასთან მიმართებით*

თქვენი შუფასებით, რაოდენად მნიშვნელოვანია გარემოსდაცვითი განათლება ინტეგრირებული იყოს სწავლების სხვადასხვა საფეხურზე: (%)	სრულიად უმნიშვნელოა	უფრო უმნიშვნელოა, ვიდრე მნიშვნელოვანი	არც უმნიშვნელოა, არც მნიშვნელოვანი	უფრო მნიშვნელოვანია, ვიდრე უმნიშვნელოა	ძალიან მნიშვნელოვანია	უარი პასუხზე	არ ვიცი / მიჭირს პასუხის გასება
სკოლამდელი განათლება	6.8	9.1	12	29	39.9	0.2	3
სასკოლო განათლება	2	5.1	9.3	29.9	51.7	0.1	1.9
საუნივერსიტეტო განათლება	2.6	4.4	9.7	29.9	50.1	0.5	2.7
ტექნიკური განათლება	2.3	4.1	10.5	29.8	49	0.6	3.7
არაფორმალური განათლება (ორგანიზაციების მიერ შემოთავაზებული ტრენინგები, სემინარები, საშუალო შეხვედრები)	2.3	4.2	10	29.2	47.5	0.9	5.8

ღიაგჩამა #12 - ჩესპონდენტთა განაღწიება გაჩემოსდაცვითი განათების მიღების გამოცდილების მიხედვით

თქვენ, თავად თუ გქონიათ გარემოსდაცვითი განათლების მიღების გამოცდილება სწავლების სხვადასხვა საფეხურზე (%)

ფოკუს-ჯგუფების ძირითადი მიზნები

- ქალაქის მაცხოვრებლებს ყველაზე მწვავედ ატმოსფერული ჰაერის ხარისხი, ხმაური, საცობები და ნარჩენების მართვასთან დაკავშირებული საკითხები აწუხებთ
- ქალაქის მაცხოვრებლებმა, საცხოვრებელ გარემოზე საუბრისას პოზიტიურ ცვლილებებზეც გაამახვილეს ყურადღება და აღნიშნეს, რომ ბოლო პერიოდში გამწვანებას უფრო მეტი ყურადღება ექცევა, ვიდრე ადრე ექცეოდა

სოფლებისთვის ყველაზე მწვავედ შემდეგი საკითხები დასახელდა:

- დაბინძურებული რეკრეაციული ზონები
- ნარჩენების ურნების არარსებობა, სიმცირე ან/და სიშორე
- ნაგავსაყრელების არარსებობა ან/და მათი გაუმართავი ფუნქციონირება
- საყოფაცხოვრებო და ინერტული ნარჩენებით გარემოს დანაგვიანება
- დაბინძურებული წყალი (ზღვის, მდინარის)

ფოკუს-ჯგუფების მონაწილეები აღნიშნავენ, რომ

- გარემოს დაცვასთან დაკავშირებული პრობლემების მიუხედავად, დროთა განმავლობაში, გარემოზე ზრუნვის თვალსაზრისით მდგომარეობა უკეთესობისკენ იცვლება. ცნობიერების ცვლილებას სერვისების და კომუნალური ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესება და აგრეთვე, კანონმდებლობის გამკაცრება უწყობს ხელს
- ინდივიდუალური ქცევა, რომელიც გარემოს აბინძურებს, მოსახლეობის გარკვეულ ნაწილში თავისუფალი ნების გამოვლინებად აღიქმება და არა საზოგადოებაში არსებული ნორმების სანინააღმდეგო ქცევად
- სამრეწველო ობიექტების მიერ გარემოს დაბინძურების შემთხვევაში, სახელმწიფოს მხრიდან მკაცრი ზომების გატარება აუცილებელია
- კლიმატის ცვლილების თემა ბუნდოვანია და მეტი ინფორმაციის მიღებას საჭიროებს. ისინი კლიმატის ცვლილებას შორეულ პერსპექტივად აღიქვამენ და ფიქრობენ, რომ კლიმატის ცვლილება მოსახლეობაზე მყისიერად არ აისახება
- აუცილებელია, მოსახლეობას განემარტოს და ინფორმაცია მიეწოდოს იმის შესახებ, თუ ერთი მხრივ, გარემოზე ზრუნვას რა სარგებელი მოაქვს, ხოლო, მეორე მხრივ, გაუფრთხილებლობა რა ზიანის მომტანია სხვადასხვა - ინდივიდუალურ, ლოკალურ, რეგიონულ და ეროვნულ - დონეზე
- ფოკუს-ჯგუფების მონაწილეებს დამატებითი ინფორმაციის მიღება იმ საკითხების შესახებ სურთ, რომლებიც მათ საცხოვრებელ ადგილას აქტუალურია. ეს საკითხებია: ატმოსფერული ჰაერის ხარისხი, ნარჩენების მართვა და დახარისხება, ნიადაგისა და მცენარეების მოვლა და ა.შ.

ცხილი #12 - ფოკუს-ჯგუფების შედეგად გახეივანების საკითხებთან დაკავშირებით გამოვლენილი აქტუალური, მეტ-ნაკლებად აქტუალური და აჩაქტუალური საკითხები დასახლების ტიპის ქვიშაში

#	გარემოსდაცვითი საკითხები	ქალაქის ტიპის დასახლება			სოფლის ტიპის დასახლება		
		აქტუალური საკითხი	მეტ-ნაკლებად აქტუალური საკითხი	არააქტუალური საკითხი	აქტუალური საკითხი	მეტ-ნაკლებად აქტუალური საკითხი	არააქტუალური საკითხი
1	დაბინძურებული ჰაერი (გამონაბოლქვი, სუნი)	X					X
2	ხმაური (ავტომობილების, სამრეწველო ობიექტების ფუნქციონირების და ა.შ. გამო)	X					X
3	დანაგვიანებული ქუჩები/ გზები			X		X	
4	დანაგვიანებული რეკრეაციული ზონები (სკვერები, საპიკნიკე ადგილები, ხეები და ა.შ)		X		X		
5	ნარჩენების ურნების სიმცირე/არარსებობა/ სიშორე		X		X		
6	ნაგავსაყრელების არარსებობა/ გაუმართავი მუშაობა	X			X		
7	საყოფაცხოვრებო და სამშენებლო ნარჩენებით გარემოს დაბინძურება		X		X		
8	დაბინძურებული წყალი (ზღვის, მდინარის)		X		X		
9	უხარისხო სასმელი წყალი			X		X	
10	სასმელი და სარწყავი წყლის ჭარბი მოხმარება			X		X	
11	გაუტყუერება (ტყის გაჩეხვა)			X		X	
12	ხანძრის გაჩენა ტყეებში			X		X	
13	მცენარეების დაავადება (გახმობა)		X			X	
14	საცხოვრებელი და კომერციული ობიექტების მშენებლობით გამოწვეული ეკოლოგიური ზიანი (დამტვერიანება)		X				X
15	ბენზინგასამართი სადგურების ფუნქციონირება მჭიდროდ დასახლებულ საცხოვრებელ უბნებში		X				X
16	საცობები	X					X
17	პიროტექნიკის გამოყენება	X					X
18	ე.წ. „დრიფტინგი“ (მაღალი სიჩქარით ავტომანქანების როლა)		X				X
19	ელექტროენერჯის და გაზის ჭარბი მოხმარება			X			X
20	სტიქიური უბედურებები (გვალვა, სეტყვა, წყალდიდობა)			X		X	

ექსპერტული გამოკითხვის ძირითადი მიზნები

გარემოსდაცვითი განათლება

- მაქსიმალური დაფარვის მისაღწევად მნიშვნელოვანია ფორმალური და არაფორმალური განათლების სფეროების კოორდინაცია
- გარემოსდაცვითი განათლების სამიზნე ჯგუფების განსაზღვრის თვალსაზრისით, ერთ-ერთ უმთავრეს ჯგუფს წარმოადგენენ სკოლამდელი და სკოლის ასაკის ბავშვები
- გარემოსდაცვითი საკითხები ყველა სფეროში უნდა იყოს ინტეგრირებული და მათი გათვალისწინება თითოეული სფეროსათვის აუცილებელია
- განსაკუთრებული ყურადღება ეთმობა ბიზნესის მწარმოებლებისა და მენარმეების ინფორმირებას გარემოსდაცვითი საკითხების მიმართ, რამდენადაც სწორედ ეს სექტორი ითვლება გარემოზე ზიანის მიყენების თვალსაზრისით ერთ-ერთ მონინავედ
- მიზანშეწონილად მიიჩნევა მედიის ჩართვა გარემოსდაცვითი განათლების გავრცელების ფარგლებში
- აუცილებელია სამთავრობო და არასამთავრობო სექტორებს შორის მჭიდრო კოორდინაცია. კოორდინაციის მიზანს წარმოადგენს სამუშაო საკითხების და სამიზნე ჯგუფების გადანაწილება ისე, რომ არ მოხდეს საკითხების გადაფარვა და არსებული ფინანსური რესურსები ნაყოფიერად იქნეს გამოყენებული

საქართველოში გარემოსდაცვითი განათლების/ცნობიერების დონის შეფასება

- ექსპერტები აღნიშნავენ გაზრდილ მიმართვიანობას მათი ორგანიზაციების მიმართ, სხვადასხვა პროექტების, ტრენინგების, აქტივობების, საჯარო განხილვების ფარგლებში
- ექსპერტები მიუთითებენ მოსახლეობის მხრიდან ინტერესის ნაკლებობაზე თავიანთ თემში მიმდინარე პროცესების შესახებ, რაც მეტ-ნაკლებად თვალსაჩინოა საჯარო განხილვების დროს
- ახალგაზრდები და სკოლის მოსწავლეები შედარებით ღია არიან გარემოსდაცვით საკითხებთან დაკავშირებით ინფორმაციის მიღების თვალსაზრისით და გამოხატავენ მზაობას მოიქცნენ გარემოსდაცვითი საკითხების გათვალისწინებით. ზრდასრულების შემთხვევაში სირთულეს წარმოადგენს უკვე არსებული ჩვევების დამსხვრევა. განსაკუთრებით რთულია მათი დარწმუნება, მოიქცნენ ეკომეგობრულად მაშინ, როდესაც ეს დაკავშირებულია ფინანსებთან

შემაჯავებელი დასკვნა

- კვლევის შედეგად გამოიკვეთა, რომ საქართველოს მოსახლეობის გარემოსდაცვითი ცნობიერება და შესაბამისი ქცევაც ბევრი მიმართულებით ადეკვატურია
- კვლევა აჩვენებს, რომ გარემოსდაცვით ცნობიერებაზე მნიშვნელოვან გავლენას ახდენს სოციალურ-დემოგრაფიული მახასიათებლები (პრედიქტორები): ასაკი, სქესი, საცხოვრებლის ტიპი, განათლება, შშმ პირების სტატუსი
 - უფრო კონკრეტულად: შედარებით უფროსი ასაკის ადამიანები, ქალები, ქალაქის მაცხოვრებლები, უმაღლესი განათლების მქონენი და შეზღუდული შესაძლებლობების არმქონე პირები უფრო მეტად ამჟღავნებენ გარემოსდაცვით ცნობიერებას და ქცევას, ვიდრე ახალგაზრდები, სოფლის მაცხოვრებლები, კაცები, უმაღლესი განათლების არმქონე და შშმ პირები
- გარემოსდაცვითი ცნობიერების ქონა ყოველთვის არ კონვერტირდება შესაბამის ქცევებში, ხოლო, გარემოსდაცვითი ქცევა ყოველთვის არ არის რელევანტური ცნობიერების გამოვლინება. გარემოსდაცვით ცნობიერებასა და ქცევას შორის შეიძლება არსებობდეს ბარიერები, რომლებიც მათ დაკავშირებას ხელს უშლის. კვლევა აჩვენებს, რომ ასეთი სოციალური ბარიერები შეიძლება იყოს ეკონომიკური ფაქტორი ან გარემოსდაცვითი პოლიტიკა

კვლევამ ასევე გამოავლინა, რომ:

- ყოველი მეოთხე რესპონდენტი აცხადებს, რომ არასოდეს უზრუნია გარემოსდაცვითი ცნობიერების ამაღლებაზე, ხოლო დამატებით 40%-მდე ამას იშვიათად აკეთებს - არ იღებს ინფორმაციას და არ ურთიერთობს სხვებთან გარემოსდაცვით საკითხებზე
- სასკოლო სწავლების გარდა, უმრავლესობას არ მიუღია განათლება გარემოსდაცვით საკითხებზე არც ფორმალურ და არც არაფორმალურ დონეზე. თუმცა, რესპონდენტები ამ მიმართულებით განათლების მიღებას მნიშვნელოვნად მიიჩნევენ და ისურვებდნენ კიდევ (მეორე მხრივ, 30%-ს გარემოსდაცვითი განათლების მიღების მზაობა არ აქვს)
- ინფორმაციის მისაღებად რესპონდენტები უპირატესობას ანიჭებენ გარემოსდაცვით საკითხებზე მომზადებული სატელევიზიო გადაცემების ყურებას. ამ მიმართულებით, მნიშვნელოვანია ინტერნეტ წყაროების გამოყენებაც, რამდენადაც ინტერნეტი ინფორმაციის მიღების ერთ-ერთ ძირითად წყაროს წარმოადგენს

ასევე, გამოიკვეთა საყურადღებო მიმართულებები:

1. კომუნალური მომსახურებით სარგებლობისას ზოგიერთი ჩვევა ნაკლებად მგრძობიარეა გარემოსდაცვითი დამოკიდებულების თვალსაზრისით
2. მიუხედავად იმისა, რომ უმრავლესობა, როცა ეს შესაძლებელია, იყენებს საზოგადოებრივ ტრანსპორტს (ავტომობილის ნაცვლად), ყოველდღიურად ავტომობილის მომხმარებელთა წილი (18%) აჭარბებს საზოგადოებრივი ტრანსპორტის მომხმარებელთა წილს (13%)
3. სამომხმარებლო ნივთების შეძენისას ყოველი მეორე რესპონდენტი არ იყენებს საკუთარ ჩანთას და არ აქცევს ყურადღებას იმას, რამდენად ზედმეტად შეფუთულია ნივთი
4. მოსახლეობა წყალს არ აღიქვამს როგორც ეკონომიკურ საქონელს და ენიშნაღმდეგება წყალზე (როგორც სასმელზე, ისე სარწყავზე) გადასახადის დაწესებას. ამასთან, მესამედი ვერ აცნობიერებს, რომ მდინარეების დაბინძურება საფრთხეს უქმნის წყლის რესურსებს
5. ყოველი მესამე რესპონდენტი ენიშნაღმდეგება შავ ზღვაში თევზის მოპოვების ლიცენზირებას და აღრიცხვას, თუ საქმე არ ეხება სამრეწველო თევზჭერას
6. მიწის რესურსების დაცვის კუთხით მოსახლეობის უმრავლესობა ემხრობა:
ა) სასოფლო-სამეურნეო მიწისა და ბ) საძოვრების შეუზღუდავად, არარეგულაციონირებულად გამოყენებას
7. საყოფაცხოვრებო ნარჩენების მართვის თვალსაზრისით რესპონდენტების მნიშვნელოვან ნაწილს გამოსავლად მიაჩნია დამატებითი ნაგავსაყრელების შექმნა, დაუშვებლად თვლის ნარჩენების გადამუშავებას (ანტისანიტარულობის მიზეზით) და ფიქრობს, რომ მდინარეებს აქვს ნარჩენებისგან თვითგანმენდის უნარი
8. ყოველი მეოთხე გამოკითხული აცხადებს, რომ საყოფაცხოვრებო ნარჩენებს წვავს და ამ გზით იცილებს მათ თავიდან
9. რესპონდენტთა 30%-ის აზრით, სასუქების გამოყენებას სოფლის მეურნეობაში ალტერნატივა არ გააჩნია (სოფლებში ეს განწყობა კიდევ უფრო გამოკვეთილია)
10. ყოველი მეოთხე გამოკითხული თვლის, რომ
 - ა) კერძო მესაკუთრეს უნდა ჰქონდეს უფლება, საკუთარი მიწა ნებისმიერი მიზნით გამოიყენოს (შესაბამისად, მშენებლობაზე ნებართვის მიღების პროცედურები უნდა გამარტივდეს)
 - ბ) ეკოლოგიური ცვლილებების მიუხედავად, მდინარის კალაპოტზე ჰესების მშენებლობა გამართლებულია ელექტრო ენერჯის წყაროების წარმოქმნის გამო

 გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და
განათლების ცენტრი

 Info@ieic.gov.ge

 www.ieic.gov.ge

 032 211 20 23